

אתוון דאורייתא כלל יד

- היתר גרידה, כמו שמחלת צמת את האיסור נבילה, דאין שום סכרה לחלק ביניהם, כיון דתרווייהו מחד קרא ילפינן להו (שם סט.), מקרא ד'כל צבהמה תאכלו' (ראה דברים יד, ו).

ועוד, שהרי בצן תשעה חי עזמו מנינו שהיא מתרת את האיסור שבו, שהרי אפילו צן תשעה חי טריפה הנמנא צה נמי שרי (עין חולין עה:), ואז גם צן איסור טריפה היתר צו - הרי אינו מפאת שנחשב כנשחט, שהרי לא עדיף שחיטתו על ידי האם משחיטת צהמה בעלמה, שאין השחיטה מתרת איסור טריפה, ועל כרחך דהיתר גרידה הוא מה ששחיטת אמו מתרת **ועניין** עוד בחולין (עד.), דאמתניתין דתנן (שם עב:), דצן שמונה חי אין שחיטתו מטהרתו, לפי שאין צמינו שחיטה, פריך בגמרא, והתניא צן שמונה חי יוכתה, שאף על פי שיש צמינו שחיטה וכו'. אמר רב כהנא, יש צמינו שחיטה אגב אמו. ותנא דידן, מינא דאמיה לא פריך, עכ"ל הגמרא. ואריך להבין באיזה סכרה נחלקו המשנה והברייתא הנ"ל, דהברייתא סוברת דצן שמונה חי חשיב יש צמינו שחיטה, והאיל ויש צו שחיטה אגב אמו, ואילו המשנה סוברת דלא חשיב יש צמינו שחיטה מפאת השחיטה אגב אמו.

וְכִפִּי מה שכתבתי, יש לומר דפליגי בספק הנ"ל - אם היתר צן פקועה הוא מפאת שנחשב העובר לנשחט על ידי שחיטת האם, או דילמא היתר גרידה הוא. דהברייתא סוברת דהיתר מפאת שנחשב העובר לנשחט, ועל כן שפיר חשיב יש צמינו שחיטה אגב אמו, אבל המשנה סוברת דרק היתר בעלמא הוא, ולא מפאת שנחשב כנשחט, ועל כן שפיר אין צמינו שחיטה כלל, כיון דגם אגב אמו הרי אינו נשחט, רק שנעשה היתר בעלמא, ולא מטעם שחיטה.

וְנִרְאָה לענ"ד, דלפי מאי דאמרין בחולין (עד.), שחט צן תשעה חי צמעי אמו מהו וכו', עיין שם היטב דאיבעי ליה אי צן פקועה ניתר גם בשחיטת עזמו, וארבעה סימנין אפשר ביה רחמנא (שני סימנים דאם, ושני סימנים דידיה), או דילמא ניתר רק בשחיטת אמו לצד, אבל לא בשחיטת עזמו.

וְהִזְהָה, אם נאמר דניתר רק בשחיטת אמו לצד, אזי נראה דאין לעובר צמעי אמו שום שחיטה כלל. דאין לומר דכיון דעל כל פנים ניתר בשחיטת אמו, אם כן שחיטת אמו היא שחיטתו, וש"י ציה שחיטה שפיר, דזה אינו, דמה ששחיטת האם מתרת העובר שצבטנה, מאן לימא לן דהוא מטעם שעל ידי שחיטת האם נחשב העובר כנשחט, דילמא באמת אין העובר נשחט כלל, וראוי שיהיה אסור, אלא שהתורה החירה איסור כזה הנמנא צמעי האם בקרא ד'כל צבהמה תאכלו' (ראה דברים יד, ו), דילפינן מיניה (חולין סט.) היתר צן פקועה, ומנא לן לומר דזה נחשב לשחיטת העובר, כיון שהיתר בעלמא הוא שהחירתו תורה.

וְהִזְהָה, מה שכתבתי (שם) דהיתר צן פקועה אינו מפאת שנחשב העובר לנשחט על ידי שחיטת האם, רק היתר בעלמא הוא שהחירתו תורה, לכאורה יש ראייה לזה, ממה שמוחר גם צנמנא מת צמעי אמו (עין חולין עד.), דלא שייך ביה תו שחיטה כלל, כיון שמת מקודם וכבר נאסר משום נבילה, ועל כרחך דהיתר גרידה הוא שהחירה תורה כל הנמנא צה - ואפילו איסור נבילה.

וְכִפִּי כן גם צצן תשעה חי הנמנא צה, שפיר נראה דאין טעם ההיתר מפאת שנחשב העובר לנשחט, רק ששחיטת האם מתרת את האיסור אגב מן החי שבו

אִלָּם לקושטא דמילתא נראה לענ"ד, דשריותא דצן פקועה הוא מפאת שנחשב העובר לנשחט, ולא היתר גרידה הוא. ומנא אמינא לה, מהא דאמרין **יְשׁוּב** ראיתי שבמקור הענין גם כן מוכח כן - דנחשב כשחט את העובר עזמו. עיין היטב בחולין (עד:), מהו לפדות צצן פקועה וכו'. ושם (עה:) ברש"י (ד"ה אין) ובתוספות (ד"ה בן), עיין שם ותבן. ויש

קהלות יעקב ס"י יט

מוכח דהוא נדון כשחט ממש וע"ש עוד באחרונ"ד, אבל עכ"פ הא ל"ל שיש ג"כ ענין "היתר" שבשחיטת אמו מתרת את השליל גם באיסורין שאין שחיטה מועלת לו כגון כשכח צבר מת או חותך מעובר צמעי וכן חלב וגבי"ג, ויבא מוכח לומר שיש שני דינים בשחיטת האם לצן פקועה, אי שנחשב כשחוט, ואי שניתר בכלל גם צמה שאין שחיטה מתרת וזה תמוך לומר שמפסוק אחד דבכל צבהמה תאכלו נלמד שני דינים נפרדים ומנלן כ"ז.

אבל להג"ל יתבאר לנוכח וכדבעיר חכ"א דבכל גדר אחד הוא שהולד לענין התרתו חידשה תורה שעל ידי שחיטת אמו נדון כאבר מאצרי לגבי היתר הולד ולא כצבהמה צפני"ע וממילא שפיר נדון כשחוט, כמו שאר אצרי הצבהמה שדוניים "שחוטין" וכן שפיר הוא ניתר אפילו הוא מת, דודאי בתור צבהמה צפני"ע אין לו תורת שחיטה כלל כיון שהוא מת אבל בתור אבר מאצרי האם אינו נחשב מת כלל מאחר שאמו חי והוא נדון כאבר מאצרי, וכן שפיר הותר גידו וחלבו דודאי בתור צבהמה צפני"ע כוי חלב שעל הקרב וגידו גיד שעל כף הירך, אבל בתור אבר מאצרי אין זה חלב שעל הקרב של הצבהמה ולא גיד שעל כף הירך של הצבהמה וממילא מכיון שבשחיטת אמו גילתה תורה שהוא נדון רק כאבר מאצרי הותר נמי חלבה וגידה וכמש"כ לעיל בעכ"י.